

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІТЕРАТУРНОЇ
ТВОРЧОСТІ ІМЕНІ АНДРІЯ МАЛИШКА

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
УДУ імені Михайла Драгоманова

Протокол № 3 від «28» квітня 2023 р.
Голова Приймальної комісії

_____ Андрущенко В. П.

Рекомендовано

Вченою радою факультету
української філології та літературної
творчості імені Андрія Малишка

Протокол № 5 від «25» квітня 2023 р.
Голова Вченої ради

_____ Висоцький А.В.

Програма вступного фахового випробування
з української мови та літератури
(за дистанційною технологією)

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 «Середня освіта (Українська мова і література)»

освітня програма 014 «Середня освіта (Українська мова і література)»

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Курси «Сучасна українська літературна мова», «Історія української літератури» є основними у фаховій підготовці вчителя української мови та літератури. Їм належить провідне місце в системі лінгвістичних дисциплін, що викладаються на філологічних факультетах педагогічних університетів. До студентів на вступному фаховому випробуванні з української мови та літератури на здобуття освітнього ступеня “магістр” спеціальності

014 «Середня освіта (Українська мова та література)» висунуто такі вимоги: орієнтуватися в наукових напрямках, знати сучасні і традиційні концепції мовних явищ, закономірності розвитку мовної системи в цілому та її складових рівнів зокрема, мовних явищ, продемонструвати не лише теоретичні знання, а й практичні навички володіння мовним матеріалом; уміти висвітлити міждисциплінарні і контекстуальні зв'язки між і літературними і фольклорними традиціями різних народів від раннього середньовіччя до доби постмодернізму, генетичні, типологічні та контактні зв'язки творчості письменників та художніх текстів; аналізувати художні тексти, наукові праці та концепції, доробок літераторів, інтерпретувати твори в єдності форми і змісту, з дотриманням принципу історизму тощо.

Програма до іспиту передбачає теоретичне узагальнення відомостей про фонологічну, лексичну, граматичну систему і структуру сучасної української літературної мови. Програма з української літератури складена відповідно до розроблених кафедрою української літератури типових програм з курсів “Усна народна поетична творчість”, “Давня українська література”, “Історія української літератури XIX – XX ст.”.

Метою вступного фахового екзамену є визначення фактичної відповідності підготовки абітурієнта вимогам ступеня *магістр* та оцінювання його рівня науково-теоретичної і практичної підготовки.

Абітурієнт повинен:

- Оперувати сучасними концепціями розвитку мовних явищ; інтерпретувати й обґрунтовувати фонетичні, фонологічні, лексико-семантичні та граматичні явища в контексті традиційних і сучасних лінгвістичних теорій і підходів, установлювати зв'язки та відношення між однотипними та різнотипними мовними одиницями.
- Аналізувати мовні тенденції і закономірності розвитку мови.
- Виконувати морфемний, словотвірний, лексико-семантичних, морфологічний, синтаксичний розбори.
- Знати визначення та диференційні ознаки мовних одиниць.
- Знати норми сучасної української літературної мови.
- Визначати родові, видові, жанрові й інші особливості художньої літератури, орієнтуватися у її теоріях від давнини до сучасності.
- З'ясувати загальну логіку чи нелогічність розвитку літературного процесу, його оригінальність, розмаїтість і глибину, впливи деформуючих чинників тоталітаризму.
- Визначати характерні й супутні ознаки літературного процесу певного періоду, естетичних напрямків, течій, шкіл, стилів, конкуренцію генерацій, угруповань, постатей.
- Аналізувати ідейно-тематичний зміст, конфлікт, композиційні особливості, сюжет та позасюжетні елементи художнього твору, його зв'язок з іншими художніми системами (Біблія, міф, фольклор).
- Висвітлювати питання еволюції художнього таланту, розвитку традицій та рис новаторства в творчості письменника, особливості індивідуального стилю митця.
- Визначати прийоми і засоби творення художнього образу, його людино- й українознавче навантаження.
- Аналізувати художній твір в єдності змісту та художньої форми, пов'язати його з філософією, психологією, естетикою і письменницькими техніками доби.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ (ДЛЯ ГОРОМАДЯН УКРАЇНИ)

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта	
		на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
0-99 балів	Низький	Відповіді не точні, не конкретні або мало аргументовані, не висвітлюють тему, містять істотні помилки, які свідчать про суттєві прогалини в знаннях програмного матеріалу.	Обсяг виконання практичних завдань < 50%. Відповідь містить орфографічні, стилістичні, пунктуаційні помилки.

		Відсутня логіка викладу, наявна велика кількість мовних помилок.	
100-139 балів	Задовільний	Відповіді на питання білета мають фрагментарний, несистемний характер. Абітурієнт досить поверхово володіє знаннями, текстами; його відповіді рясніють другорядними міркуваннями, що безпосередньо не стосуються запитань білета. Крім того, у відповідях наявні помилки, неправильні формулювання, що свідчить про неповне володіння студентом мовним матеріалом.	Обсяг виконання практичних завдань - у межах 50-75%. Виявлено помилки при аналізі мовних одиниць.
140-169 балів	Достатній	У відповідях на питання білета трапляються окремі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння матеріалу, вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, проте не висловлює власні судження. У відповідях дотримана логіка викладу, мова відповіді літературна.	Обсяг правильно розв'язаних завдань >75%. Результат містить окремі неточності і незначні помилки.
170-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білета, ілюструє теоретичні положення прикладами, вміє аналітично мислити, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами, висловлювати власні судження тощо. Відповіді абітурієнта свідчать про розуміння матеріалу і знання основних поглядів учених. Мова викладу літературна.	Обсяг правильно виконаних завдань - 100%. Відповідь супроводжується ґрунтовним поясненням. Помилки відсутні

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то така кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М.П.Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів здійснюється кожним із членів предметної комісії окремо відповідно до критеріїв оцінки. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення оцінок відповідей абітурієнта кожним членом комісії. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошує голова предметної комісії усім абітурієнтам, які брали участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

3.1. Зміст програми з сучасної української літературної мови

1. Поняття про літературну норму. Норми літературної мови. Писемна і усна форми сучасної української літературної мови.
2. Функціональні стилі української літературної мови.
3. Фонетичний і фонологічний аспекти вивчення звукового складу мови. Визначення понять „звук” і „фонема”.
4. Система голосних і приголосних фонем, їх класифікаційні характеристики. Фонетична і фонематична транскрипції.
5. Чергування голосних і приголосних фонем у сучасній українській мові. Історичний коментар.
6. Закономірності сполучуваності звуків у мовленнєвому потоці і пов'язані з цим фонетичні явища (акомодація, асиміляція, дисиміляція, спрощення в групах приголосних тощо).
7. Позиційні і комбінаторні зміни фонем.

8. Сучасний український правопис як система загальноприйнятих правил написання і переносу слів.
9. Принципи українського правопису. Поняття орфограми та її типи.
10. Слово як основна одиниця лексичного складу мови. Знакова природа слова.
11. Багатозначність слів в українській мові. Омонімія як тип відношень між одиницями словникового складу.
12. Синонімія як лексико-семантичне явище. Типи синонімів. Антоніми та їх різновиди.
13. Фразеологія української мови. Поняття про фразеологізм як мовну одиницю. Типи фразеологізмів.
14. Багатозначність фразеологізмів, явища синонімії та антонімії у фразеології. Джерела формування фразеологізмів.
15. Морфеміка як розділ мовознавства. Поняття про морфему, морф, аломорф.
16. Типи морфем: кореневі й афіксальні. Класифікація морфем.
17. Похідне слово як об'єкт словотвірного аналізу. Поняття про словотвірну мотивацію.
18. Способи словотвору в українській мові. Словотвір іменників в українській мові.
19. Способи словотвору в українській мові. Словотвір прикметників в українській мові.
20. Іменник як частина мови. Лексико-граматичні розряди іменників. Категорія роду. Іменники спільного і подвійного роду.
21. Категорія числа іменника.
22. Категорія відмінка іменника. Відмінкова система сучасної української мови.
23. Характеристика складу відмін іменника. Історичне коментування становлення парадигми відмін іменників. Особливості відмінювання іменників I, II, III, IV відмін.
24. Прикметник як частина мови. Специфіка граматичних категорій прикметника.
25. Семантичні і формальні засади поділу прикметників на якісні та відносні. Ступені порівняння якісних прикметників. Особливості словозміни прикметників у сучасній українській літературній мові.
26. Числівник як частина мови. Функціональні розряди числівників.
27. Відмінювання числівників різних функціональних розрядів. Структурні типи числівників.
28. Займенник як частина мови. Поділ займенників на лексико-граматичні розряди. Відмінювання займенників.
29. Загальнокатегорійні характеристики дієслова. Система дієслівних утворень.
30. Категорія виду дієслова. Одновидові дієслова. Двовидові дієслова. Поняття про способи дієслівної дії.
31. Семантико-синтаксичний характер категорії валентності дієслова. Категорія перехідності/неперехідності дієслова. Категорія стану дієслова.
32. Категорія способу дієслова.
33. Категорія часу дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові. Історія становлення форм минулого часу.
34. Словозмінні категорії дієслова: категорія особи, категорія числа, категорія роду. Дієслова з неповною особовою парадигмою. Безособові дієслова.
35. Дієприкметник як дієслівна форма. Творення активних і пасивних дієприкметників та їх словозміна.
36. Дієприслівник як форма дієслова.
37. Характеристика предикативних форм на -но, -то.
38. Характеристика прислівника як частини мови. Функціональні розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників. Адвербіалізація в українській мові.
39. Службові частини мови. Характер службової функції прийменника. Класифікація його за структурною та функціональною ознакою.
40. Службові частини мови. Характер службової функції сполучника. Класифікація його за структурною та функціональною ознакою.
41. Службові частини мови. Характер службової функції частки. Класифікація її за структурною та функціональною ознакою.
42. Словосполучення як синтаксична одиниця. Підрядні словосполучення. Принципи класифікації підрядних словосполучень. Сурядні словосполучення.
43. Семантико-синтаксичні відношення у словосполученні.
44. Граматичні зв'язки слів у словосполученні.

45. Речення як базова одиниця синтаксису. Ознаки речення. Типи речень.
46. Поняття про просте речення.
47. Засоби вираження головних членів речення як структурної основи двоскладного речення.
48. Проблема виділення другорядних членів речення. Принципи класифікації другорядних членів речення.
49. Прямий і непрямий додаток. Означення. Обставина.
50. Поняття про односкладне речення. Структурно-семантичні різновиди односкладних речень і лінгвістичні засади їх виділення.
51. Неповні речення. Комунікативні умови функціонування неповних речень.
52. Поняття про ускладнене речення в українській мові. Речення з однорідними членами.
53. Поняття про ускладнене речення в українській мові. Явище відокремлення у структурі речення. Умови відокремлення обставин, означень, додатків в українській мові.
54. Поняття про ускладнене речення в українській мові. Вставні і вставлені конструкції. Звертання.
55. Складне речення як синтаксична одиниця. Граматичні характеристики та різновиди складного речення. Поняття про складносурядне речення, його структурно-семантичні типи.
56. Розділові знаки у складносурядних, складнопідрядних, безсполучникових реченнях.
57. Поняття про складнопідрядне речення. Принципи класифікації складнопідрядних речень: логіко-граматичний, формально-граматичний та структурно-семантичний.
58. Складнопідрядні речення нерозчленованої структури та їх типи.
59. Складнопідрядні речення розчленованої структури та їх типи.
60. Поняття про безсполучникове складне речення. Структурно-семантичні типи безсполучникових речень.

3.2. Зміст програми з української літератури

1. Родо-видова система українського фольклору.
2. Думи як жанр українського фольклору, їх походження, тематика та поетика.
3. Прозові жанри українського фольклору, їх своєрідність.
4. Ознаки та періодизація давнього українського письменства.
5. Поетика національного епосу «Слово про Ігорів похід».
6. Полемічна література: час і причини появи, основні риси, представники.
7. Головні риси бароко. Коло мотивів поезії українського бароко.
8. Провідні мотиви та образи збірки Григорія Сковороди «Сад божественних пісень».
9. Сюжетно-образний феномен «Енеїди» Івана Котляревського.
10. Новаторство Івана Котляревського - драматурга.
11. Ідейно-художнє багатство української романтичної поезії 20-40-х років XIX ст.
12. Побутово-звичаєва та історична грані життя народу в драматургії Миколи Костомарова.
13. Жанрово-стильові особливості творчості Григорія Квітки-Основ'яненка.
14. Байка як жанр. Байкарська спадщина Євгена Гребінки.
15. Новаторство та художня майстерність Тараса Шевченка у жанрі балади. Аналіз балади «Причинна».
16. Жанрово-композиційна специфіка містерії «Великий льох» Тараса Шевченка.
17. Проблематика послання Тараса Шевченка «І мертвим, і живим...» у контексті його творчості періоду «трьох літ».
18. Антиімперський пафос творчості Тараса Шевченка.
19. Мотиви митця і мистецтва у творчості Тараса Шевченка.
20. «Народні оповідання» Марка Вовчка як якісно нове явище української прози. Тематичні групи оповідань.
21. Ідейно-тематична спрямованість байок Леоніда Глібова.
22. Співомовки Степана Руданського, їх тематичні групи, жанрова специфіка, засоби гумору та сатири.
23. Проблематика роману Анатолія Свидницького «Люборацькі» та особливості її художньої реалізації.
24. «Чорна рада» Пантелеймона Куліша як зразок першого історичного роману нової української літератури. Західноєвропейські традиції та новаторство письменника.
25. Творчість Івана Нечуя-Левицького: жанрові різновиди, тематична багатомірність.
26. Образи «пропащої сили» у творах Панаса Мирного.
27. Художні особливості роману Івана Білика та Панаса Мирного «Хіба ревуть воли...».
28. Внесок Михайла Старицького в розвиток української літератури.
29. П'єси Марка Кропивницького й розвиток української драматургії другої половини XIX ст.

30. Майстерність характеротворення сільських «чумазих» в комедіях Івана Карпенка-Карого «Сто тисяч», «Хазяїн».
31. Творчий доробок Бориса Грінченка в ідейно-художніх шуканнях та політичних колізіях межі ХІХ - поч. ХХ ст.
32. Широта проблематики та жанрова різноманітність поем Івана Франка.
33. Життєві джерела та широта тематики прози Івана Франка.
34. Тематика і проблематика новелістики Василя Стефаника.
35. Зображення трагедії Першої Світової війни та її наслідків у новелах Василя Стефаника і Марка Черемшини.
36. Майстерність гумористичного і сатиричного стилю Леся Мартовича.
37. Проза Ольги Кобилянської як зразок українського модернізму.
38. Миколи Вороного та його роль в українській культурі й літературі.
39. Неоромантичний світогляд Лесі Українки та його втілення у творчості.
40. Індивідуально-психологічний та соціально-історичний аспекти імпресіоністичних творів Михайла Коцюбинського.
41. Домінантні мотиви лірики Олександра Олеся у збірці «З журбою радість обнялась».
42. Символістська драма на зламі ХІХ-ХХ ст. (Леся Українка, Спиридон Черкасенко, Олександр Олесь)
43. Особливості поетики малої прози Володимира Винниченка.
44. Драматургія Володимира Винниченка: конфлікти, характери, типи.
45. Проблематика та поетика малої прози Степана Васильченка.
46. Доля народного інтелігента в художньому моделюванні Архипа Тесленка.
47. Естетичні гасла і художня практика поетів «Молодої музи».
48. Роль і місце збірки Павла Тичини «Сонячні кларнети» в національному літературному процесі ХХ ст.
49. Футуризм та авангардизм в літературі доби Розстріляного відродження.
50. Роль і місце неокласиків в українському національному відродженні.
51. Новелістика Григорія Косинки: теми, образи, особливості стилю.
52. Проблематика і жанрові особливості драматургії Миколи Куліша.
53. Характер ліризму поезії Володимира Сосюри.
54. Проблеми національного буття, крах ідей та ілюзій революційних романтиків у творах Миколи Хвильового.
55. Еволюція художньої реалізації теми громадянської війни у романах Юрія Яновського «Чотири шаблі» та «Вершники».
56. Специфіка жанру кіноповісті. Художні прийоми Олександра Довженка.
57. Жанр інтелектуального роману доби Розстріляного відродження.
58. Особливості гумору Остапа Вишні. Засоби творення комічного.
59. Мотиви, образи, стильові домінанти поезії Євгена Плужника.
60. Роль символів та символічних деталей у драматургії Івана Кочерги.
61. Характер естетичного світобачення і світовідчуття Богдана-Ігоря Антонича.
62. Трагедія народу в історії одного людського життя: «Марія» Уласа Самчука.
63. Героїзм як творча домінанта поетів «вісниківської квадриги».
64. Катастрофа українського світу у повісті «План до двору» Годося Осьмачки та романі «Жовтий князь» Василя Барки.
65. Антитоталітарний характер романістики Івана Багряного.
66. Зображення злочинів тоталітарної сталінської системи у «Сибірських новелах» Бориса Антоненко-Давидовича.
67. Поезії-пісні Андрія Малишка. Природа пісенності.
68. Антимілітаристський характер прози Олесея Гончара.
69. Селянський світ на сторінках роману Григорія Тютюнника «Вир».
70. Фольклор як морально-художнє підґрунтя творчості Михайла Стельмаха.
71. Художньо-філософська концепція роману Павла Загребельного «Диво».
72. Основні світоглядні засади та їх реалізація у художніх творах поетів-шістдесятників.
73. Мотиви лірики Дмитра Павличка.
74. Громадянський пафос поезії Василя Симоненка
75. Осмислення національної історії у поетичній творчості Ліни Костенко.
76. Жанр балади у творчості Івана Драча: традиції та новаторство.
77. Тема материнства і образ матері в поетичному доробку Бориса Олійника.

78. Специфіка поетичної манери Миколи Вінграновського.
79. Шевченкові мотиви в поезії Василя Стуса.
80. Неореалістичний характер малої прози Григора Тютюнника.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в УДУ імені Михайла Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

**Українському державному університет імені Михайла Драгоманова
Факультет української філології та літературної творчості
імені Андрія Малишка**

Ступінь: «Магістр»

Вступне фахове випробування

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014 «Середня освіта (Українська мова і література)»

Освітня програма: «Середня освіта (Українська мова і література, зарубіжна література, англійська мова)»

На базі ступеня: «Бакалавр»

Екзаменаційний білет № 7

1. Сентиментально-реалістична і бурлескно-реалістична традиції прози Г. Квітки-Основ'яненка.
2. Народне життя у моделюванні А.Тесленка, С.Васильченка.
3. Чергування голосних фонем у сучасній українській мові. Історичний коментар.
4. Виконати синтаксичний аналіз речення. Виконати морфологічний (1) та лексико-семантичний (2) розбір виділених слів

Степ, струснувши з себе росу(2) та зігнавши непримітні тіні, горить рівним жовто-зеленим кольором; висока трава починає гнутись, хилитись, поверх неї тільки (1) гарячий вітер гуляє та сонце розсвіа своє пекуче, іскристе проміння (Панас Мирний).

Затверджено на засіданні Приймальної комісії УДУ імені Михайла Драгоманова

Голова фахової комісії _____ / проф. Висоцький А.В./

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних джерел з української літератури

1. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурс раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація / Т.Гундорова. - Львів: Літопис, 1997. - С. 73-104.
2. Денисюк І.О. Розвиток української малої прози XIX - поч. XX ст. / І.О.Денисюк. - Л.: Наук. вид. тов-во "Академічний експрес", 1999. - С. 145-265.
3. Євшан М. Боротьба генерацій і українська література / М.Євшан // Українське слово: Хрестоматія: У 4 кн. - Кн. 2. - К.: Либідь, 1998. - С. 13-20.
4. Історія української літератури XX ст. У 2 кн. - Кн. 1.: 1910-1930 -ті роки: Навч. посібник / За ред. В.Г.Дончика - К.: Либідь, 1993. - С. 3-70.
5. Історія української літератури кінця XIX - початку XX ст. / За ред. П.П.Хропка. - К.: Вища школа, 1991. - С. 7-32.
6. Історія української літератури XIX (40-60, 70-90-ті роки) / За ред. В.Ф.Погребенника. - К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010.
7. Моклиця М.В. Модернізм у творчості письменників XX ст. Ч. I. Українська література / М.В.Моклиця. - Луцьк: РВВ "Вежа", 1999. - С. 3-15.
8. Моренець В. Національні шляхи модерну першої половини XX ст.: Україна і Польща / В.Моренець. - К.: Основи, 2002. - 327 с.
9. Наєнко М. Художня література України / М.Наєнко. - К.1. - К., 2009. - 831 с.
10. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму / Я.Поліщук. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. - 392 с.
11. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / С.Павличко. - К.: Либідь, 1997. - С. 9-166.

Список використаних джерел з української мови

1. Безпояско О.К. Граматика української мови. Морфологія: [підручник для студ. філол. ф-тів вузів] / Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. - К.: Либідь, 1993. - 336 с.

2. Безпояско О.К. Морфеміка української мови / Безпояско О.К., Городенська К.Г. – К.: Наук. думка, 1987. – 212 с.
3. Вихованець І.Р. Граматика української мови / Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Грищенко А.П. – К.: Рад. школа, 1982. – 208 с.
4. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови / Вихованець І.Р., Городенська К.Г. – К.: Унів. вид-во “Пульсари”, 2004. – 400 с.
5. Гнатюк Г.М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові / Г.М. Гнатюк. – К.: Наук. думка, 1982. – 248 с.
6. Городенська К.Г. Із найновіших рекомендацій щодо складних уживань в українській мові / Городенська К.Г., Кочукова Н.І., Куцак Г.М. – Київ – Слов’янськ, 2006. – 83 с.
7. Караман С.О. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник / [С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я. Плющ та ін.; за ред. С.О. Карамана]. – К.: Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
8. Мацько Л.І. Стилїстика української мови: підручник / Л.І.Мацько, О.М.Сидоренко, О.М.Мацько; за ред. Л.І. Мацько. – [2-е вид., випр.]. – К.: Вища школа, 2005. – 462 с.
9. Плющ М.Я. Граматика української мови в таблицях: [навч. посіб.] / Плющ М.Я., Грипас Н.Я. – К.: Вища шк., 2004. – 167 с.
10. Плющ М.Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Підручник. 2-е видання, доповнене / М.Я. Плющ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 328 с.
11. Плющ М.Я. Проблема відокремлення і відокремлених компонентів речення (семантико-синтаксичний і комунікативний аспекти): Навчальний посібник / М.Я.Плющ. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010. – 92 с.
12. Плющ Н.П., Бондаренко В.В. Сучасна українська мова. Орфоепія: Навчальний посібник / Н.П.Плющ, В.В.Бондаренко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. – 207 с.
13. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова.– Полтава: Довкілля – К., 2006. – 716 с.
14. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П. Грищенка. – 3-є вид., доп. – К.: Вища шк., 2002. – 440 с.
15. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / [А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Бондаренко та ін.]/ – К.: Знання, 2010. – 270 с.
16. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник / [А.К. Мойсієнко, І.М. Арбіджанова, В.В. Коломийцева та ін.]/ – К.: Знання, 2010. – 374 с.
17. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас та ін.; за ред. М.Я.Плющ.– 7-е вид., стереотип. – 2009. – 430 с.
18. Українська мова. Енциклопедія / [ред. кол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін.] – К. : «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 752 с.